

Strategi for bæredygtig udvikling

Strategi for Lokal Agenda 21 arbejde
Vedttaget af Byrådet november 2011

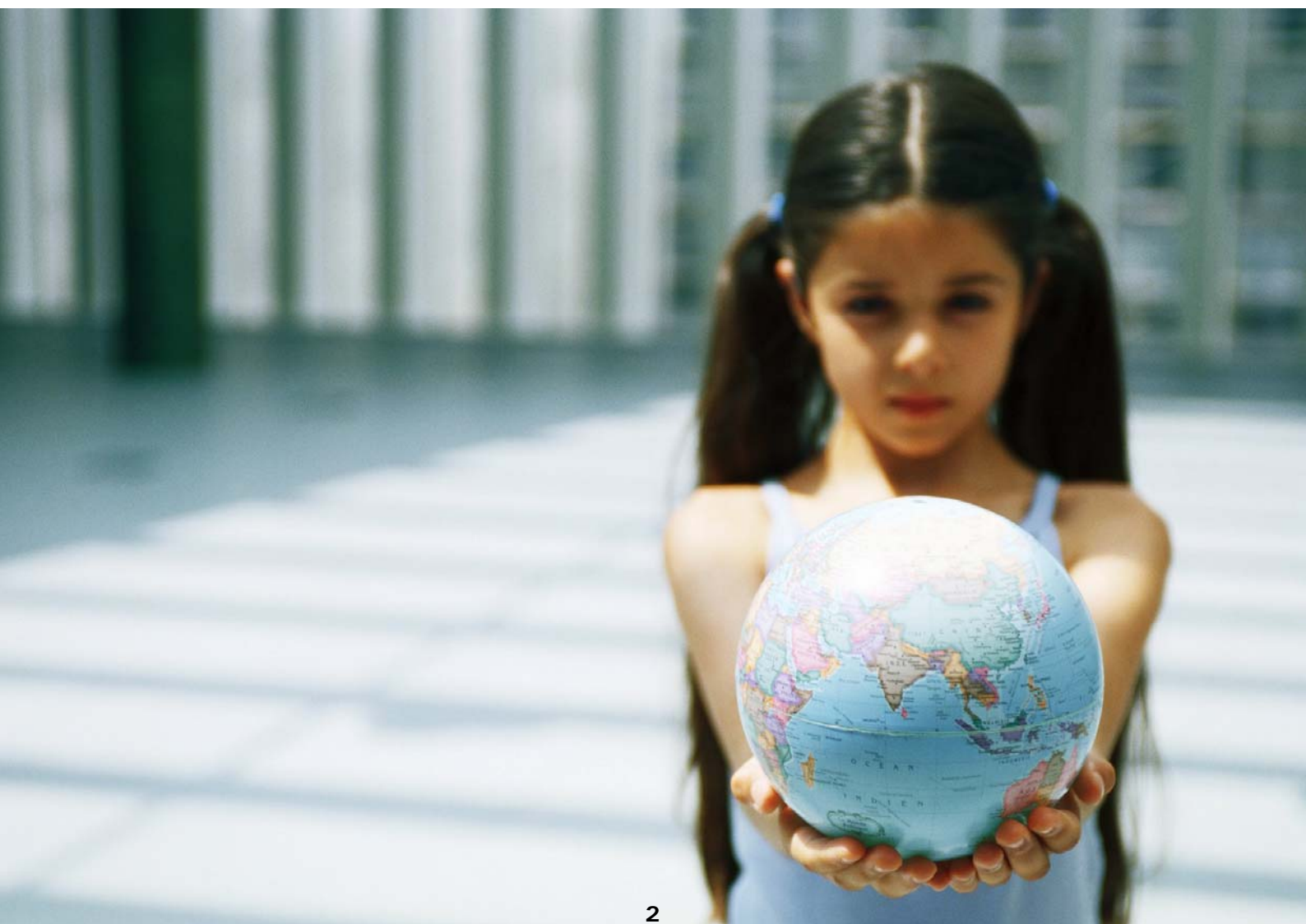
Middelfart
KOMMUNE

Forord

Agenda 21-strategien er en væsentlig del af Middelfartplanen. Middelfartplanen er kommuneplanen, der integrerer og samler politikker i kommunen. Agenda 21-strategien er med til at styre Middelfartplanen i en bæredygtig retning.

Startskuddet til strategien gik i Byrådet den 7. marts 2011, hvor det videre arbejde med strategien blev besluttet. Der blev fastlagt særlige fokusområder, som strategien er bygget op omkring, samt hvilke interesser der inddrages i processen.

Strategien har været drøftet på møde med lokaludvalg og LAG d. 23. maj 2011 i Husby forsamlingshus. Den har desuden været drøftet med Grønt Råd og Erhvervspolitisk Forum på møder henholdsvis d. 31. maj 2011 og d. 23. juni 2011. Tak for jeres engagement og input til strategien.

Fælles handling for en bæredygtig udvikling

I Middelfart Kommune arbejder vi aktivt for vores vision "Sammen bygger vi broer til fremtiden". En af de helt centrale broer til fremtiden er indsatsen for en bæredygtig udvikling, der skal sikre, at vi kan overgive Jorden til vores børn i mindst lige så god stand, som vi selv overtog den.

En bæredygtig udvikling i Middelfart Kommune indebærer, at vores bestræbelser på at sikre et godt miljø, en sund økonomi og en høj livskvalitet spiller solidt sammen. Det skal indtænkes i samtlige processer og beslutninger lige fra ideerne bliver født.

Denne tankegang ligger som en rød tråd i Trekantsområdet's fælles planstrategi og Middelfart Kommunes vision, som følgende grundstene er inspireret af:

Middelfart den bæredygtige kommune

Bæredygtighed er det bærende princip i kommunens politikker, planer og aktiviteter – og borgere og virksomheder inviteres til dialog og samarbejde om en bæredygtig udvikling.

Middelfart den grønne vækstkommune

I Middelfart Kommune går vækst og bæredygtighed hånd i hånd. Vi vil skabe vækst indenfor det grønne område og aktivt markedsføre Middelfart Kommune som den grønne vækstkommune.

Middelfart den samarbejdende miljøkommune

Middelfart Kommune har et meget udbygget miljøsamarbejde mellem kommune og erhvervsliv, organisationer og andre myndigheder. Vi vil fremme private/offentlige samarbejder og afprøve utraditionelle samarbejdsformer.

Middelfart som klimakommune

Kommunens egne aktiviteter vil i fremtiden bidrage væsentligt mindre til klimaforandringerne (i form af CO₂-udslip pr. medarbejder).

Middelfart den sunde og grønne opvækstkommune.

Her vokser børnene op i et sundt og trygt miljø omgivet af vand og grønne skove.

Hvad er en bæredygtig udvikling i Middelfart Kommune?

En bæredygtig udvikling er *"en udvikling som opfylder de nuværende generationers behov uden at bringe fremtidige generationers muligheder for at opfylde deres behov i fare"*

(Brundtland-rapporten – FNs verdenskommission for miljø og udvikling 1987).

Arbejdet med bæredygtig udvikling er en helhedsorienteret og fortløbende proces. En integrering af bæredygtighedstanken i kommunens strategi- og planlægningsprocesser sikrer, at miljømæssige, sociale og økonomiske hensyn bliver inddraget i alle beslutningsgrundlag. Borgerinddragelse og -medindflydelse er nøglebegreber for strategien for bæredygtig udvikling. Det lokale Agenda 21 arbejde er en udmøntning af **global tænkning til lokal handling**.

Planlovens bestemmelser

Planloven forpligter kommunerne til at udarbejde en strategi for *"kommunens bidrag til en bæredygtig udvikling i det 21. århundrede med oplysninger om, hvordan der skal arbejdes helhedsorienteret, tværfagligt og langsigtet, og hvordan befolkningen, virksomheder, organisationer og foreninger vil blive inddraget i arbejdet (lokal Agenda 21). Strategien skal indeholde kommunalbestyrelsens politiske målsætninger for det fremtidige arbejde inden for følgende indsatsområder:*

1. *Mindskelse af miljøbelastningen*
2. *Fremme af en bæredygtig byudvikling og byomdannelse*
3. *Fremme af biologisk mangfoldighed*
4. *Inddragelse af befolkningen og erhvervslivet i det lokale Agenda 21-arbejde*
5. *Fremme af et samspil mellem beslutningerne vedrørende miljømæssige, trafikale, erhvervsmæssige, sociale, sundhedsmæssige, uddannelsesmæssige, kulturelle og økonomiske forhold."*

Bæredygtighed – et fælles ansvar

En bæredygtig udvikling kræver, at alle – fra den enkelte borger over virksomheder, kommuner og stater til verdenssamfundet – tager et aktivt medansvar. Middelfart Kommune påtager sig naturligvis et stort medansvar for at sikre bæredygtighed i kommunens egne aktiviteter – og for at inspirere, motivere og understøtte kommunens borgere og virksomheder, så de også tager ansvar for en bæredygtig udvikling.

Bæredygtighed er et fælles ansvar for alle i Middelfart Kommune. Strategien for bæredygtig udvikling indeholder derfor også to overordnede indsatsområder:

1. **Bæredygtighed i den kommunale organisation**
2. **Bæredygtighed i lokalsamfundet**

Bæredygtighed i den kommunale organisation

Middelfart Kommune har som virksomhed og myndighed en række muligheder for at fremme en bæredygtig udvikling:

- I den fysiske planlægning skabes rammer og retningslinjer for kommunens fremtidige udvikling
- I kommunens politikker skabes rammer og retningslinjer for kommunens aktiviteter og servicetilbud
- Kommunens egen drift påvirker direkte bæredygtigheden i form af bl.a. energi- og ressourceforbrug

Bæredygtighed er grundlæggende en fællesskabsopgave. En væsentlig forudsætning for, at bæredygtighed kan integreres effektivt i den kommunale organisation, er derfor, at der er en stærk forankring i den politiske og administrative ledelse - samt at de nødvendige organisatoriske rammer og retningslinjer er til stede.

Politisk forankring

Udgangspunktet for, at Middelfart Kommune kan påtage sig et stærkt medansvar for en bæredygtig udvikling er et klart tilsagn fra den politiske ledelse. Middelfart Byråd forpligter sig med denne strategi til at indtænke bæredygtighed i alle politiske beslutninger.

Mål:

- Miljømæssige hensyn indtænkes på linje med sociale og økonomiske hensyn i politiske beslutninger

Organisering og implementering

Bæredygtighed skal integreres og forankres overalt i den kommunale organisation. For at sikre en effektiv forankring skal bæredygtighed integreres i organisationen og i ledelsessystemet. Bæredygtighed er en fællesskabsopgave – og ansvaret påhviler derfor grundlæggende alle ledere og medarbejdere i kommunen.

Mål:

- Direktionen er ansvarlig for integration af bæredygtighed i den kommunale organisation
- Kommunale ledere på alle niveauer har ansvaret for at sikre, at bæredygtighed prioriteres og integreres i de daglige aktiviteter – og kommunens medarbejdere skal aktivt og positivt medvirke til at sikre bæredygtighed overalt i den kommunale organisation
- Miljø- og energiudvalget sikrer et samarbejde på tværs af udvalg og partier om at fastholde og udvikle Middelfart som grøn vækstkommune

Opfølgning og evaluering

Middelfart Kommune vil sikre løbende opfølgning på indsatserne for en bæredygtig udvikling – samt sikre evaluering af indsatser og resultater med henblik på fortsat kvalitetsudvikling.

Mål:

- Middelfart Kommune gennemfører forud for udarbejdelsen af den næste strategi for bæredygtig udvikling en evaluering af de gennemførte indsatser og opnåede resultater

Bæredygtighed i den fysiske planlægning

Bæredygtighed i planstrategien

Bæredygtighed er et af de gennemgående principper i både den fælles planstrategi for Trekantområdet og i Middelfart Kommunes lokale planstrategi. Den fælles planstrategi for Trekantområdet fokuserer netop på en bæredygtig udvikling i byerne og på landet.

Planstrategien tegner perspektiver for kommunens generelle udvikling, og det er derfor afgørende, at bæredygtighed fortsat er et af de gennemgående principper.

Mål:

- Middelfart Kommune vil sikre, at fremtidige planstrategier fremmer en bæredygtig udvikling – samt at planstrategien og den lokale Agenda 21-strategi koordineres og integreres mest muligt

Bæredygtighed i kommune- og lokalplaner

Middelfart Kommune er lovmæssigt forpligtet til at vurdere sandsynlige, væsentlige miljøkonsekvenser af kommune- og lokalplaner. Middelfart Kommune vil vurdere de mulige konsekvenser for bæredygtighed i en bred betydning, som omfatter mere end de miljømæssige konsekvenser.

Mål:

- Middelfart Kommune videreudvikler løbende de eksisterende procedurer for miljøvurdering
- Miljøvurdering anvendes som et aktivt værktøj til at sikre bæredygtige kommune- og lokalplaner

Bæredygtighed i sektorplaner

Middelfart Kommune udarbejder sektorplaner på en række områder med store konsekvenser for bæredygtighed – fx affaldsplaner og spildevandsplaner. Her er kommunen også lovmæssigt forpligtet til at vurdere sandsynlige, væsentlige miljøkonsekvenser af planerne.

Mål:

- Middelfart Kommune anvender det udarbejdede værktøj til at sikre, at de udarbejdede sektorplaner i videst mulige omfang er bæredygtige

Vi er godt i gang

Middelfart Kommune er allerede godt i gang med at fremme bæredygtighed i den fysiske planlægning:

- Vi har udviklet et værktøj til udarbejdelse af bæredygtige kommune- og lokalplaner
- Den seneste kommuneplan har kvalitet og bæredygtighed som overordnede temaer
- Vi har vedtaget, at alt nybyggeri i kommunens nye lokalplaner skal opføres som lavenergibyggeri
- Vi har vedtaget en cykelpolitik og gør en aktiv indsats for at fremme cykeltrafikken gennem anlæg, arrangementer og projekter både for at mindske miljøbelastningen og fremme sundheden, bl.a. som tovholder på EU-projektet 'Cykler uden grænser'
- Vi har opfyldt affaldsplanens målsætninger om genanvendelse og har gjort det nemmere for borgerne at anvende genbrugsordningerne
- ...og meget mere

Bæredygtighed i kommunens politikker

Middelfart Kommune udarbejder i overensstemmelse med vores vision "Sammen bygger vi broer til fremtiden" en række politikker og strategier, der har afgørende betydning for den daglige virksomhed i kommunen. Det er derfor afgørende, at bæredygtighed også integreres i kommunens politikker og strategier.

Integrationen af bæredygtighed i kommunens politikker og strategier sikres gennem løbende bæredygtighedsvurdering under udarbejdelsen.

Mål:

- Middelfart Kommune videreudvikler løbende det udarbejdede værktøj til bæredygtighedsvurdering af alle politikker og strategier
- Bæredygtighedsvurdering er en integreret del i udarbejdelse af alle politikker og strategier i Middelfart Kommune, idet bæredygtighed indtænkes helt fra starten

Vi er godt i gang

Middelfart Kommune er allerede godt i gang med at fremme bæredygtighed i kommunens politikker:

- Vi har udviklet et værktøj til bæredygtighedsvurdering af politikker og strategier
- Vi har integreret bæredygtighed i en lang række af kommunens politikker
- Vi giver borgerne i Middelfart Kommune mulighed for at blive hørt i forbindelse med udarbejdelse af de enkelte politikker og har afholdt workshops for borgerne i forbindelse med udarbejdelsen af hver enkelt politik

Bæredygtighed i kommunens egen drift

Middelfart Kommune er en stor virksomhed med en lang række aktiviteter, der i mere eller mindre grad har konsekvenser for bæredygtigheden i kommunen. Middelfart Kommune vil derfor gå foran og sikre størst mulig bæredygtighed i sin egen drift – dels for at mindske belastningen af miljøet, naturen og sundheden, dels for at fremstå som et godt eksempel og dermed inspirere og motivere borgere og virksomheder i kommunen til at følge trop.

Miljørigtigt indkøb

Middelfart Kommune køber ind for store beløb hvert år, og har dermed et særligt ansvar for at inddrage miljøhensyn ved indkøb. At handle grønt skal være en naturlig del af den daglige drift.

Mål:

- Sikre at alle indkøb følger kommunens indkøbspolitik ved bl.a. at udvide kendskabet til politikken
- Sætte fokus på brug af miljøvenlige materialer

Miljøledelse

Miljøledelse er en systematisk metode til at sikre løbende fokus på miljøforbedringer. Middelfart Kommune vil derfor anvende miljøledelsesprincipper i den kommunale organisation. På den måde bliver der fokus på kommunens egen drift og vi kan fungere som rollemodeller ved at 'fejle for egen dør'.

Mål:

- Middelfart Kommune opstiller løbende mål for reduktion af miljøbelastningen
- Middelfart Kommune vil sikre en fortsat reduktion af miljøbelastning fra kommunens aktiviteter

Vand og energiforbrug

Middelfart Kommune vil tænke nyt i arbejdet med vand- og energibesparende foranstaltninger. Vi vil bl.a. indtænke nye samarbejdsrelationer for at opfylde vores mål for reduktion i den kommunale bygningsmasse.

Mål:

- Middelfart Kommune vil gennemføre energibesparende foranstaltninger i den kommunale bygningsmasse
- Middelfart Kommune vil sikre en fortsat reduktion af vand- og energiforbruget fra kommunens aktiviteter og opstille løbende mål for reduktionen.

Vi er godt i gang

Middelfart Kommune er allerede godt i gang med at fremme bæredygtighed i kommunens egen drift:

- Vi har igangsat det første større ESCO-projekt i Danmark, hvor der gennemføres en omfattende energirenovering af kommunens bygninger (Middelfart-modellen)
- Vi har vedtaget en indkøbspolitik, der fokuserer på, hvilke indkøb der belaster miljøet mindst
- Vi har eksempelvis en ny miljøvenlig saltspreder – og har skiftet gas ud med damp i ukrudtsbekæmpelsen
- Vi har som en af de første kommuner i landet købt en elbil
- Vi har vedtaget en "Bæredygtig skovplan" for kommunens egne skovarealer
- Vi har gjort en ekstra indsats for at beskytte miljøet ved kommunens kyster og er blevet belønnet med Blå Flag på 5 strande
- ...og meget mere

Klima – et fællesskabsprojekt

En af de allerstørste globale udfordringer er de igangværende klimaforandringer, der ikke mindst skyldes vores store forbrug af fossile brændsler som olie, kul og naturgas. Trods global uenighed om, hvordan udfordringen skal håndteres, forsøger byer og lokalsamfund over hele kloden at finde lokale løsninger, der kan bidrage til at forebygge eller i det mindste tage toppen af klimaforandringerne.

Indsatsen for at reducere CO₂-udledninger er en fælles opgave for kommunen, borgerne og virksomhederne. Derfor har Middelfart igangsat en lang række indsatser – både indenfor kommunens egne vægge og udenfor i samarbejde med en lang række lokale aktører.

Formålet med Middelfart Kommunes ambitiøse klimaarbejde er naturligvis i første omgang at mindske energiforbruget og CO₂-udledningerne – men samtidig også at skabe vækst i det lokale erhvervsliv. Vi vil gennem netværk og samarbejde være nyskabende og gå foran.

Blandt de mange initiativer, der allerede er sat i søen eller gennemført, kan nævnes:

- **Middelfart-modellen**, hvor Middelfart Kommune var den første danske kommune, der igangsatte et ESCO-projekt omfattende den samlede kommunale bygningsmasse – med en garanteret energibesparelse på 21%
- **ESCommuner**, hvor Middelfart Kommune i samarbejde med Kalundborg og Gribskov Kommuner og en række private og offentlige netværkspartnere fungerer som rollemodel med henblik på at fremme og udbrede kendskabet til energieffektive teknologier og vedvarende energi i den offentlige bygningsmasse i Danmark
- **Minklimaplan.nu**, hvor Middelfart Kommune i samarbejde med lokale virksomheder tilbyder private boligejere hjælp til energibesparelser og energirecovering
- **Grøn Erhvervsvækst**, hvor målet er at skabe vækst og udvikling for alle aktører i det energieffektive byggeris værdikæde
- **Cykler uden grænser**, hvor Middelfart Kommune sammen med 5 andre danske og tyske byer arbejder målrettet på at forbedre vilkårene for cyklister og fremme cykeltrafikken
- **Danish Energy Performance**, hvor Middelfart Kommune i samarbejde med 15 virksomheder fra energisektoren bistår danske firmaer med eksport af viden og energiteknologi inden for energi
- **Strategisk energiplanlægning**, hvor Middelfart Kommune i samarbejde med lokale aktører og forsyningsselskaber arbejder systematisk med at opnå energibesparelser og en større andel af vedvarende energi i energiforsyningen.

Bæredygtighed i lokalsamfundet

Borgerne og virksomhederne i Middelfart Kommune har et lige så stort ansvar for at sikre en bæredygtig udvikling som kommunen. Dialog og samarbejde er derfor nøgleord i de fremtidige bæredygtighedsindsatser. Middelfart Kommune vil som virksomhed gå foran og "feje for egen dør". Samtidig vil vi som myndighed med vores planlægning skabe gode rammer for, at borgere og virksomheder følger trop.

Dialog og information

Dialog og information er altafgørende for at sikre en bæredygtig udvikling. Det er nødvendigt, at alle – både kommunen, borgerne og erhvervslivet – bidrager aktivt til at sikre en bæredygtig udvikling. Middelfart Kommune prioriterer derfor dialog både imellem kommunens egne medarbejdere og med borgere og virksomheder meget højt. En god dialog og et højt informationsniveau er således afgørende forudsætninger for, at hele kommunen kan påtage sig et medejerskab for en bæredygtig udvikling.

Mål:

- Middelfart Kommune sikrer løbende information om kommunens bæredygtighedsarbejde og om handlemuligheder for borgere og virksomheder
- Middelfart Kommune sikrer tæt dialog med borgere og erhvervsliv om det lokale Agenda 21-arbejde

Grønne partnerskaber

Projekter, der sættes fokus på bæredygtighed og inspirerer borgere og virksomheder til egne indsatser, er højt prioriterede. Middelfart Kommune sigter mod, at de konkrete projekter så vidt muligt gennemføres som grønne partnerskabsprojekter, hvor der etableres et tæt samarbejde med borgere, organisationer og virksomheder.

Mål:

- Middelfart Kommune vil fortsætte og udvikle det tætte samarbejde i Det Grønne Råd
- Middelfart Kommune har fortsat fokus på at igangsætte og understøtte projekter, der fremmer energibesparelser og energirenoveringer i den private bygningsmasse
- Middelfart Kommune har underskrevet Countdown 2010 og vil fortsat arbejde på at fremme den biologiske mangfoldighed i tæt samspil med alle relevante aktører
- Middelfart Kommune indgår i et tæt samarbejde med erhvervslivet om fortsat udvikling af den grønne vækstkommune
- Middelfart Kommune vejleder og understøtter borgerinitiativer, der fremmer en bæredygtig udvikling

Vi er godt i gang

Middelfart Kommune er allerede godt i gang med at fremme bæredygtighed i lokalsamfundet:

- Vi har etableret et godt og tæt samarbejde med en lang række foreninger gennem Det Grønne Råd
- Vi har kortlagt de samlede CO₂-udledninger fra kommunen
- Vi har igangsat projektet 'Grøn erhvervsvækst', hvor Middelfart Kommune i samarbejde med Kolding Kommune og en lang række virksomheder arbejder for at skabe vækst i bæredygtige energitiltag og energirenovering i den private sektor
- Vi har igangsat et ESCO-projekt (ESCO-light), der omfatter den private boligmasse. Private husstande er blevet termograferet og energianalyseret hvorefter der er etableret et ESCO-projekt, der bærer navnet minklimaplan.nu
- Vi har etableret Naturparken Hindsgavl Dyrehave som partnerskabsprojekt – baseret på en fælles vision om en levende naturpark og et kulturlandskab med storslået beliggenhed
- Vi har igangsat flere naturprojekter som grønne partnerskabsprojekter, fx naturprojekt i Håre Mose og Hønnerup Bæk
- Vi har taget initiativ til etablering af 'Marin naturpark Lillebælt' i samarbejde med Kolding og Fredericia Kommuner
- ...og meget mere

